

Sylabus předmětu

POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI A PRACOVNÍHO TRHU

Identifikace předmětu

Typ kurzu: povinný předmět magisterského studia oboru sociální politika a sociální práce

Rozsah předmětu: letní semestr, 1 hodina přednášek týdně, 1 hodina semináře, 12 kreditů

Zakončení: průběžné úkoly (testy, seminární práce), zkouška (písemná a ústní)

Vyučující: prof. PhDr. Tomáš Sirovátka, CSc., PhDr. Markéta Horáková, PhD., Mgr. Josef Hornáček, PhD.

Testy: ke splnění testu je vyžadováno 10 bodů z max. 15 bodů, nesplnění je důvodem k ukončení předmětu. Nepředpokládá se opakování testu (jde o průběžný úkol). Učitelé mohou v odůvodněných případech povolit opravný termín testu.

Cíle předmětu:

Seznámit posluchače s principy, cíli, nástroji a účinky politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu. Vést přitom posluchače k pochopení vazeb mezi ekonomickými a sociálními mechanismy, které ovlivňují funkce politiky pracovního trhu.

Seznámit posluchače s metodami analýzy pracovního trhu, politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu, dále se zásadami tvorby projektů zaměstnanosti.

Struktura přednášek a seminářů

I. Celkový rámec, cíle a strategie

1. Implikace pro politiku trhu práce vyplývající z teorie

Neoliberální teorie a deregulace, protiinflační strategie. Neokeynesiánská teorie a regulace agregátní poptávky. Institucionální teorie a regulace pracovního trhu. Kolektivní vyjednávání a jeho organizace. Segmentace pracovního trhu a strategie vhodné pro různé segmenty. Problém strukturálního přizpůsobení a zaměstnatelnost pracovní síly.

2. Politika zaměstnanosti: makroekonomická regulace poptávky po práci

Monetární, fiskální, mzdová politika zaměstnanosti - cíle a nástroje. Expanzivní versus restriktivní politika. Její účinky: vztahy mezi poptávkou po zboží a službách, mezi výrobní kapacitou a zaměstnaností. Strategie hospodářské politiky: příklady, Česká republika.

3. Politika pracovního trhu

Vztahy mezi makroekonomickou politikou, sociální politikou a politikou pracovního trhu, determinanty ekonomické a sociální, korporatismus. Cíle a typologie politik pracovního trhu (opatření na straně nabídky, opatření na straně poptávky, vyrovnávání nabídky a poptávky). Aktivní a pasivní politika pracovního trhu.

Literatura

Opakování: **P. A. Samuelson, W. D. Nordhaus: Ekonomie: kapitoly Nezaměstnanost, Inlace, nezaměstnanost a inflace, heslo Okunův zákon a hospodářský cyklus.**

Sirovátka 1995.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-55, 113-147.

Layard R. Nickell S., Jackman R.: The Unemployment Crisis. Oxford Univ. Press, 1995, s. 90-109.

Mareš P.: Nezaměstnanost jako sociální problém. SLON, 1994, s. 99-141.

Zákon č. 435/2004 Sb., par. 1 – 66

II. Pasivní a aktivní politika pracovního trhu

4. Kompenzace příjmu v nezaměstnanosti

Vývoj schémat v nezaměstnanosti, jejich účel a principy. Pojištění a sociální dávky, srovnání, kritéria hodnocení schémat (výše, trvání, rozsah-krytí, poměr náhrady, podmínky přiznání, udržení a obnovení nároku), účinky schémat na mobilitu „zaměstnanost-nezaměstnanost-neaktivita“.

5. Rozbor schémat kompenzace příjmu v nezaměstnanosti

Srovnání schémat kompenzace příjmu v zemích EU a v zemích střední a východní Evropy. Rozbor efektu systému kompenzace příjmu na nezaměstnanost.

6. Vývoj aktivní politiky pracovního trhu

Vliv keynesianismu. Švédský a americký model politiky pracovního trhu, sblížení. Základní vývojové etapy aktivní politiky zaměstnanosti a jejich charakteristika až do současnosti. Příklady - Německo, Británie, Švédsko aj.

7. Aktivní politika pracovního trhu - zásady a typy opatření

Služby zaměstnanosti vč. poradenství. Pracovní příprava a výcvik. Opatření pro mládež. Tvorba pracovních míst - veřejný a soukromý sektor. Opatření pro zdravotně postižené. Předčasná důchodová schémata. Zkrácené pracovní úvazky, schémata rotace, zaměstnanost ve veřejném sektoru.

8. Politika pracovního trhu v České republice a její specifika

Koncepce a legislativní nástroje. Reálný rozsah a zaměření, adekvátnost vývoji pracovního trhu, problémy a možnosti řešení. Národní plán zaměstnanosti. Diskuse regionálně a skupinově zaměřených řešení a projektů.

Literatura

Sirovátka 1995.

Tomáš Sirovátka and Ondřej Hora Czech Republic: activation, diversification and marginalization in Clasen J., Clegg, D. 'Regulating the risk of unemployment. National adaptations to post-industrial labour markets in Europe'. Oxford University Press 2011.

SIROVÁTKA, Tomáš. When workfare fails: post-crisis activation reform in the Czech Republic. International Journal of Sociology and Social Policy, Emerald, 2016, roč. 36, 1-2, s. 86-101.

Peters, M. et al: Benefit systems and their interaction with active labour market policies, European Commission, 2004, str. 65-75, 135-144
(http://europa.eu.int/comm/employment_social/news/2004/oct/benefit_systems_report_fulltext_en.pdf)

<http://www.missoc.org/MISSOC/INFORMATIONBASE/COMPARATIVETABLES/MISSOCDATABASE/comparativeTableSearch.jsp>

Calmfors L. Active Labour Market Policy and Unemployment. A Framework for the Analysis of Crucial Design Features. Paris, OECD 1994.

Finn D., Blackmore M. 2001. Aktivizace očima klientů a terenních pracovníků, s. 285 – 302. in OECD Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

Právní úpravy platné v ČR: „Zaměstnanost (rekvalifikace, pracovní rehabilitace, zřizování pracovních míst a veřejně prospěšné práce).“

Strategie Evropa 2020 (2017). (Národní program reform, zejména část zaměstnanost). http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2017/nrp2017_czech_cs.pdf

MPSV ČR: Aktivní politika zaměstnanosti v České republice (ročenka)a ročenky trhu práce.

Sirovátka, T. and J. Winkler (2011), “Governance of activation policies in the Czech Republic: uncoordinated transformation”, in van Berkel, R., de Graaf, W. and T. Sirovátka (eds) Governance of activation policies in Europe, Palgrave, pp 173-194.

Berkel, R.; Graaf, W.; Sirovátka, T. (eds.). 2012. Governance of the Activation policies in Europe. International Journal of Sociology and Social Policy. Volume 32, No 5/6, s. 260-285

Bonoli, G. 2011. Active Labour Market Policy in a Changing Economic Context. In Clasen, J.; Clegg, D. (eds.) Regulating the Risk of Unemployment. National Adaptations to Post-industrial Labour Markets in Europe. Oxford: University Press (318-332)

OECD 2012. Employment Outlook. Chapter 1: Waiting for the Recovery: OECD Labour Markets in the Wake of the Crisis, Chapter 2: What Makes Labour Markets Resilient During Recession?, viz www.oecd.org

Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

Horák, P. 2014. Role lokálních projektů v české politice zaměstnanosti. Brno: MUNIpress. S. 1-67, 145-153.

SIROVÁTKA, Tomáš a Henk SPIES. A new perspective on activating young people. In Sirovátka, T. and H. Spies. Effective interventions for unemployed young people in Europe. Oxon a New York: Routledge, 2018. s. 10-28

9. Účinky politiky pracovního trhu

Klasifikace účinků: dosah, čisté účinky na zaměstnanost, zaměstnavatelnost, vedlejší účinky. Faktory ovlivňující účinky: rozsah, struktura, cílenost a charakteristiky opatření, charakteristiky účastníků. Rozbor jednotlivých typů účinků u různých opatření a jejich podmíněnost.

10. Analýza účinků politiky pracovního trhu

Efekt na zaměstnanost (celkový a čistý) - používané a vhodné indikátory. Vedlejší efekty a jejich zjišťování. Statistické metody, kohortní studie. Experimentální metody. Příklady a procvičení.

11. Hodnocení efektivity politiky pracovního trhu

Cost-benefit analysis. Metodika hodnocení efektivity opatření na pracovním trhu. Aplikace na různé typy opatření na pracovním trhu. Procvičení na konkrétních příkladech.

Literatura:

Sirovátka 1995.

DeKonning J. 2001. Jak lze zefektivnit programy aktivní politiky? S. 303 – 326 in OECD: Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

deKonning J. 2001. Labour Market Policy and Unemployment. Cheltenham: Edward Elgar, s. 293-308.

Hora, O., Suchanec, M. 2014. Zhodnocení programů aktivní politiky zaměstnanosti realizovaných v České republice v období krize. In: Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

Nicaise I. et al. „Pitfalls and Dilemmas in Labour Market Policies for disadvantaged Groups and How to Avoid Them.“ European Journal of Social Policy 1995, 5: 199-217.

OECD Employment Outlook, kap 4, kap 5, 2005.

W. de Graaf, T. Sirovátka 2012. Governance reforms and their impacts on the effects of activation policies International Journal of Sociology and Social Policy, 32, 5/6: 353-363.

12. Perspektivy vývoje politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu

Zkušenosti ze západní Evropy, USA, ze střední a východní Evropy. Nástroje a jejich efektivnost. Makroekonomické souvislosti, problém deregulace pracovních trhů, sociální hlediska. Evropská komise, její doporučení a realita evropského pracovního trhu. Nové tendence v politice pracovního trhu.

Literatura:

Sirovátka 1995.

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ustav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-55, 113-147.

OECD 2007. Activating the Unemployed: What Countries Do?

European Employment Strategy, Integrated Guidelines 2010.

Guidelines, Monitoring indicators, Joint Reports

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=en>

Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi. MUNIpress, Albert.

2 semináře: testy

Literatura (rekapitulace), tučně hlavní povinné texty, červeně texty, které vyžadují prioritní pozornost:

Sirovátka T.: Politika pracovního trhu, MU v Brně, 1995.

Calmfors L. Active Labour Market Policy and Unemployment. A Framework for the Analysis of Crucial Design Features. Paris, OECD 1994.

Layard R. Nickell S., Jackman R.: The Unemployment Crisis. Oxford Univ. Press, 1995, s. 90-109.

Mareš P.: Nezaměstnanost jako sociální problém. SLON, 1994, s. 99-141.

Nicaise I. et al. „Pitfalls and Dilemmas in Labour Market Policies for Disadvantaged Groups and How to Avoid Them.“ *European Journal of Social Policy* 1995, 5: 199-217.

OECD 2007. Activating the Unemployed: What Countries Do?

Strategie Evropa 2020. (Národní program reforem, zejména část zaměstnanost).

Právní úpravy platné v ČR: „Zaměstnanost (rekvalifikace, pracovní rehabilitace, zřizování pracovních míst a veřejně prospěšné práce).“

OECD 2001. Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti. OECD a MPSV ČR.

OECD Employment Outlook, kap 4, 2005

OECD Employment Outlook, kap 5, 2005

deKonning J. 2001. Labour Market Policy and Unemployment. Cheltenham: Edward Elgar

Růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost (Bílá kniha). Praha, Ustav mezinárodních vztahů, 1995, s. 9-55, 113-147.

P. A. Samuelson, W. D. Nordhaus: *Ekonomie: kapitoly Nezaměstnanost, Inflace, nezaměstnanost a inflace, heslo Okunův zákon a hospodářský cyklus.*

Sirovátka, T., Winkler, J. Žižlavský M. *Nejistoty na trhu práce 2009.* Brno: Albert. Kap. 1, 4 a 5, závěr.

Sirovátka, T., Horáková, M., Horák, P. 2014. *Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi.* MUNIpress, Albert.

Tomáš Sirovátka and Ondřej Hora *Czech Republic: activation, diversification and marginalization in Clasen J., Clegg, D. 'Regulating the risk of unemployment. National adaptations to post-industrial labour markets in Europe'. Oxford University Press 2011.*

Sirovátka, T. and J. Winkler (2011), “Governance of activation policies in the Czech Republic: uncoordinated transformation”, in van Berkel, R., de Graaf, W. and T. Sirovátka (eds) *Governance of activation policies in Europe*, Palgrave, pp 173-194.

W. de Graaf, T. Sirovátka 2012. *Governance reforms and their impacts on the effects of activation policies International Journal of Sociology and Social Policy*, 32, 5/6: 353-363.

SIROVÁTKA, Tomáš. *When workfare fails: post-crisis activation reform in the Czech Republic. International Journal of Sociology and Social Policy*, Emerald, 2016, roč. 36, 1-2, s. 86-101.

SIROVÁTKA, Tomáš a Henk SPIES. A new perspective on activating young people. In Sirovátka, T. and H. Spies. Effective interventions for unemployed young people in Europe. Oxon a New York: Routledge, 2018. s. 10-28

Berkel, R.; Graaf, W.; Sirovátka, T. (eds.). 2012. Governance of the Activation policies in Europe. International Journal of Sociology and Social Policy. Volume 32, No 5/6, s. 260-285

Bonoli, G. 2011. Active Labour Market Policy in a Changing Economic Context. In Clasen, J.; Clegg, D. (eds.) Regulating the Risk of Unemployment. National Adaptations to Post-industrial Labour Markets in Europe. Oxford: University Press (318-332)

OECD 2012. Employment Outlook. Chapter 1: Waiting for the Recovery: OECD Labour Markets in the Wake of the Crisis, Chapter 2: What Makes Labour Markets Resilient During Recession?, viz www.oecd.org

Časopisy: Práce a sociální politika, Sociální práce, Ekonom, The Economist, Politická ekonomie (aktuální články k problematice zaměstnanosti), Forum sociální politiky, zvláště poslední dva ročníky

nejnovější výzkumné zprávy k politice na trhu práce www.vupsv.cz

OECD Employment Outlook. (www.oecd.org)
Employment Observatory (www.oecd.org)

European Employment Strategy, Integrated Guidelines 2010.

Guidelines, Monitoring indicators, Joint Reports

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=en>

Kreditová zátěž

Aktivity	Zátěž	Kredity
Přímá výuka	24 hod (12 x 2 hod)	1
Anglický text	400	1,6
Český text	750	2,4
Seminární práce	24-30 ns	3
Závěrečná zkouška	Expertiza + ústní	3
Cvičení (domácí)	8 stran	1
Celkem		12

